

Afrikkalainen satu Gustafista

Ylen Suomen Marsalkka -elokuvassa on hyvä idea, mutta keuhko toteutus.

SUOMEN marsalkka Carl-Gustaf Emil Mannerheim on mysteerinä. Hän on kotoisin maailmasta, jonka ensimmäinen maailmansota pyyhkäisi mennessään, ajasta, jota emme tunne tai kunnolla ymmärrä. Se on yksi syy, miksi hän yhä kiinnostaa. Toinen syy on hänen ristiriitainen asemansa Suomessa. Toisille hän on ollut isänmaan pelastaja, maamme lähitietämyksen se kaikkein suurin sankari, toisille taas sisällissodan valkoinen lahterikäärä.

Monille nuoremmille Mannerheim on jopa jorjokseen yhden-
 tekevä hahmo, haamu kaukaa historialta.

IHMISENÄ Mannerheim oli sulkeutunut, yksityisyytään tarkasti suojeleva. Hän tuli 1800-luvun aristokratian maailmasta, jossa ei omia asioita julkisuuteen levitetty. Siksi hän on säilynyt salaperäisenä, saavuttamattomana ja tulkinnolle alttiina.

Ei siis ihme, että elokuvantekijät ovat niin hanakasti tarttuneet Mannerheimiin.

Solar Filmsin vuosia valmistellussa, **Renny Harlinin** alun perin luotsaamassa elokuvahankkeessa Mannerheimista olisi tehty elokuvallinen sankaripatsas. Dokumenttihaajana tunnettua **Erkko Lyytistä** puolestaan kiinnosti Mannerheim ihmisenä.

Kun julkisuuteen tuli tieto, että lytysten Ylelle tuottama elokuva tehtiin Keniassa ja kenialaisiin näyttelijöihin, iltapäivälehdet ja MTV3 aloittivat projektin alasampumisen – ennen kuin elokuvasta oli nähty mitään.

Lytysten ja kumppaneiden on täytynyt olla tietoisia projektinsa provokatiivisuudesta.

Onhan Mannerheimista Keniassa tehtävä elokuva vähän sama asia kuin jos Kenian ensimmäisestä presidentistä **Jomo Kenyattasta** tehtäisiin Suomessa elokuva, pääosassa olisi suomalaisnäyttelijä, josta kukaan ei ole Keniassa kuulutkaan, ja maisemana kuuja ja kivia.

MUTTA entä jos elokuvassa suomalainen isoisä kertoi lastenlapsilleen tarinan Jomo Kenyattasta ja nämä näkisivät tarinan etenemisen oman kulttuurinsa kautta?

Juuri tästä **Suomen Marsalkka** on kyse. Elokuvan alussa kenialainen isoisä (**Telley Savalas Otieno**) kerrä aaltopeltihököllin suuren katraan lastenlapsiaan ja alkaa ker-

”Suomen Marsalkka ei elokuvana ole kuin yhden tähden arvoinen, toinen tähti tulee kivasta ideasta.”

Suomen Marsalkan pääosia esittävät kenialaiset näyttelijät. Jacky Vike (vas.) on Kitty Linder, Gustaf Mannerheimin (Telley Savalas Otieno) suuri rakkaus.

RAKKAUTTA JA ANARKIAA 20.-30. 9.

Suomen Marsalkka, ohjaus Gilbert Lukalla, pääosissa Telley Savalas Otieno, Beatrice Wangul, Jacky Vike

★ ★

toa heille tarinaa kaukaisen maan miehestä nimeltä Gustaf Mannerheim.

Hän piirtää kuvan miehestä, joka oli suuri sotasankari ja maalleen tärkeä, mutta joka yksityiselämänsä ja ihmisluonteensa epäonnistui.

Lapset näkevät kertomuksen oman kulttuurinsa kautta ja omasta viitekehkeestään niin, että tarinan Gustaf saa isoisän piirteet ja hahmon ja tapahtumapaikkana on Kenia.

On kiehtova ajatus nähdä meidän historiamme hahmo toisen kulttuurin kertontaperinteen kautta. Samalla siinä on jotain yleismaailmallista ja yleishimmillista:

tarinan pääkohdat eivät muutu, vaikka ne onkin sijoitettu toiselle mantereelle ja afrikkalaiseen kulttuuriin.

Idean vuoksi toivoisi, että Gilbert Lukalla ohjaama **Suomen Marsalkka** olisi hyvä elokuva, mutta sitä se ei ole. Sen kuvaus ja näyttelijätyö ovat kömpelöitä, ja tarinaa kerrotaan enemmän tai vähemmän asenteellisten ja staattisten kuitausten kautta. Kokonaisuus muistuttaa keuhko saippuoperaan jaksoa.

Monien vaalimaan Mannerheimin myyttiä elokuva ei loukkaa, sillä ei-hän se oikeastaan edes kerro okeasta Mannerheimista, vaan isoisän kertoman tarinan Gustaf-hahmosta nähtynä kenialaisten mielikuvituksen kautta.

Elokuvan käsikirjoittajina ovat toimineet suomalaisen **Emma Taulon** lisäksi kenialaiset Sam Kihlu, Andronco Otieno ja Anthony Ndu'ngu.

ELOKUVAAN liittyy myös nettisivut sekä 30. syyskuuta Yle Teemalla alkava tosi-tv-sarja **Operaatio**

io Mannerheim, jossa kuvataan ironiseen sävyyn niitä kaikkia surkukupaisiakin sattumuksia ja yllätyksiä, joita elokuvan tekoon Keniassa liittyy.

Tuottaja Lytysten mukaan projektissa on kyse myös sen pohdinnasta, millaista nykyäpäivän sankaruus on ja miten Suomi siirtyy eteenpäin tilanteesta, jossa menneisyyden myytit auttamatta alkavat haistua historian uvaan.

Tätä pohdintaa löytyy enemmän elokuvan nettisivuilta, ei itse elokuvasta, jossa isoisä vain opettavaisesti kertoo lapsille, ettei perhettä saa unohtaa isänmaan takia.

Suomen Marsalkka ei elokuvana ole kuin yhden tähden arvoinen, toinen tähti tulee kivasta ideasta käytyä lähtökohdasta afrikkalaista tarinan kertontaperinnestä.

Pertti Avola

Suomen Marsalkka Rakkautta ja anarkiaa-festivaalilla Bio Rexissä perjantaina 28. syyskuuta klo 20. Samana päivänä se on katsottavissa myös Yle Areenassa.

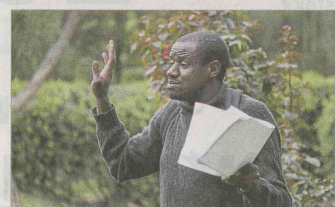
Isoisä (Telley Savalas Otieno) kertoo lapsille satua Gustafista.

Gustaf (vas.) ja Anastasia Mannerheim (Beatrice Wangul).

Ruhtinatar Marie Lubomirskaa esittää Ruth Malingi.

Ohjaaja Gilbert Lukalla Suomen Marsalkan kuvauksissa.

Mannerheim lähtee BB-taloon

UUTISANALYYSI: Realisyytsarja Ylen Marski-elokuvan teosta kertoo enemmän tekijöistään kuin Mannerheimista, kirjoittaa Veli-Pekka Lehtonen.

Veli-Pekka Lehtonen HS
 veli-pekka.lehtonen@hs.fi

”MANNERHEIM oli uraohjus, joka panosti kaiken työhönsä. Sen takia mies uhrasi rakkauden ja yksityiselämänsä.”

Nuo kaksi virkettä kuvaavat Yleisradion keskiarvona lehdille esittelemää valmista Mannerheim-elokuvaa.

Keniassa kuvattu, noin 40-minuuttinen lyttyelokuva tulkitsee Mannerheimia nykyisin epäonnistuneena perheenisänä. Hän valitsee uran ja hylkää rakkauden.

Ironista on, että kursivoitdut virkkeet eivät ole Yleisradion Mannerheim-elokuvan tekijöiden suusta.

SANAT KIRJOITTI SEN toisen, vielä suuremmaksi aiotun Mannerheim-elokuvan ohjaaja **Dome Karukoski** vuosi sitten, kun Solar Films vielä aktiivisesti etsi epätoivoiseen hankkeeseen lisärahaa.

Yhden hankkeen, joka osin syntyi suurimieselokuviin kritiikkinä, tarjoo siis samankaltaista Marski-tulkintaa kuin mihin Markus Selinin elokuva oli tähtäämässä.

Hankkeiden kunnianhimon taustasta kertoo se, että Karukosken sanoissa on noiden kahden lauseen lisäksi neljä muutakin sivua Mannerheim-tarinaa ja sen polveilua.

Jotain fiksumpaa Ylelläkin ilmeisesti tavoiteltiin.

SUOMEN MARSALKAN eli Yleisradion Mannerheim-elokuvan piti olla 1970-luvulla syntyneiden teki-

laisesta sankarista, nähdä Mannerheim toisen ja riisu myytti, haastaa nousussa ollut uusi kansallismielisyys.

Elokuvaakin tärkeämpi lienee sen valmistumista kuvaava tv-sarja. Kuusiosainen sarja on komeallinen dokumenttisarja.

Avausjakson perusteella **Operaatio Mannerheim** tuo mieleen Nelon vastikään esittämän realisyytsarjan **Markkoopaat**, jossa suomalaiset turistit ja matkakooppaat tölläivät kulttuurierojen keskellä Turkin Alanyassa ja Bulgarian Sunny Beachillä. **Operaatio Mannerheim**issa Mannerheim-elokuvan tekijät toimivat kenialaisen elokuvantekijöiden todellisuuden kanssa.

TÄSSÄ VAIHEESSA mopo karkaakin käsistä, sillä ainakaan ensimmäisen jakson perusteella making of-sarja ei kerro juuri mitään Mannerheimista saati myytistä.

Saamme nähdä Kenian elokuvateollisuuden arkea. Miten autokuskista tulee tuottaja, miten kuvauspaikalle ajossa tai miten tuottaja **Erkko Lyytistä** menee hermo, kun kuvausjärjestelyt pettävät. Elokuvan

teen arkea, joskus, ja sellaisenaan hauskaa. Avausjakson perusteella realisyytsarjan päätösaassa ei kuitenkaan ole Mannerheim vaan elokuvan suomalaiset tekijät.

He seisovat Mannerheim-myytin edessä, peittävät näkyydyden. Näivästä kertoo se, että sarjan alkajaisiksi hankkeen primus motoria, tuottaja lytysti keuhkaan rohkeaksi ihan kameran edessä.

MANNERHEIMISTA tulee realisyytsarjan kautta viihdettä, fiktiä. Hänen tarinansa ikään kuin viedään BB-taloon. Samalla ovenavauksella mukaan astuu kysymys suomalaisesta sankarudesta, jos astuu.

Kenialaiselokuvassa elämä kuvataan **Paulo Coelho**n tapaan vuorisatona, jossa on ala- ja ylämäkensä. Elokuva ei muutu sen syvällisemmäksi siitä, että miespääosan esittäjällä on univormussaan Suojeluskuntien hihamerkki.

Yle on säästökuriissa löynyt vakavaa draamaa ja dokumenttisuutta voimalla alas. Sitä taustaa vasten **Suomen Marsalkka** on surullinen, yhden katsomiskerran viiti, jonka loppumetreillä melkein nukahdin.